

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII DLA KL. VII

Temat lekcji	Materiał nauczania	Odniesienia do podstawy programowej. Uczeń:	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
Rozdział I: Europa po kongresie wiedeńskim							
1. Kongres wiedeński.	<ul style="list-style-type: none"> – okoliczności zwołania kongresu wiedeńskiego – uczestnicy kongresu wiedeńskiego i ich rola w podejmowaniu decyzji – „sto dni” Napoleona, jego klęska pod Waterloo i ostateczny upadek cesarza Francuzów – postanowienia kongresu wiedeńskiego – zmiany ustrojowe i 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia decyzje kongresu wiedeńskiego w odniesieniu do Europy, w tym do ziem polskich (XIX.1) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>restauracja</i>, <i>legitymizm</i>, <i>równowaga europejska</i>; – zna daty obrad kongresu wiedeńskiego (1814–1815); – wskazuje na mapie państwa decydujące na kongresie wiedeńskim; – podaje 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: abdykacja, Święte Przymierze; – zna daty: bitwy pod Waterloo (18 VI 1815), podpisania aktu Świętego Przymierza (IX 1815); – prezentuje główne założenia ładu wiedeńskiego; – przedstawia 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu Związek Niemiecki; – zna datę „stu dni” Napoleona (III–VI 1815); – identyfikuje postać Aleksandra I; – przedstawia i wskazuje na mapie zmiany terytorialne w Europie po kongresie wiedeńskim. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu „sto dni”; – identyfikuje postacie: Franciszka I, Fryderyka Wilhelma III, Aleksandra I; – omawia przebieg „stu dni” Napoleona; – ocenia zasady, na których podstawie stworzono ład 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia postawę Napoleona i Francuzów w okresie jego powrotu do kraju; – ocenia zasady, w oparciu o które stworzono ład wiedeński; – ocenia działalność Świętego Przymierza; – wyjaśnia, dlaczego Turcja nie przystąpiła do Świętego

	terytorialne – Święte Przymierze – jego cele i uczestnicy – znaczenie terminów: <i>restauracja, legitymizm, równowaga europejska</i>		przyczyny zwołania kongresu wiedeńskiego.	decyzje kongresu dotyczące ziem polskich.		wiedeński; – przedstawia działalność Świętego Przymierza.	Przymierza.
2. Rewolucja przemysłowa.	– przyczyny rewolucji przemysłowej – uwarunkowania i kierunki rozwoju przemysłu w Europie – pierwsze wielkie ośrodki przemysłowe w Europie – rozwój transportu – skutki gospodarcze rewolucji	– charakteryzuje najważniejsze przejawy rewolucji przemysłowej (wynalazki i ich zastosowania, obszary uprzemysłowienia, zmiany struktury społecznej i warunków życia) (XIX.2)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rewolucja przemysłowa, maszyna parowa, manufaktura;</i> – zna datę udoskonalenia maszyny parowej (1763); – identyfikuje postać Jamesa Watta; – wymienia	– wyjaśnia znaczenie terminów: industrializacja, urbanizacja, kapitalizm; – identyfikuje postacie: Samuela Morse’a; – wymienia gałęzie przemysłu, które rozwinęły się dzięki zastosowaniu	– zna daty: skonstruowania telegrafu (1837); – identyfikuje postać Michaela Faradaya jako konstruktora silnika elektrycznego; – zna zasady kapitalizmu; – wskazuje na mapie państwa, na których	– wyjaśnia znaczenie terminów: cywilizacja przemysłowa, metropolia; – przedstawia gospodarcze i społeczne skutki industrializacji; – wyjaśnia znaczenie wynależenia elektryczności	– wyjaśnia okoliczności narodzin przemysłu w XIX w.; – ocenia gospodarcze i społeczne skutki rozwoju przemysłu w XIX w.

	<p>przemysłowej</p> <ul style="list-style-type: none"> – wynalazki XIX w. – elektryczność i początki telekomunikacji – znaczenie terminów: <i>fabryka, industrializacja, urbanizacja, kapitaliści, kapitalizm</i> – postacie historyczne: James Watt, Michael Faraday, Samuel Morse 		<p>przyczyny rewolucji przemysłowej.</p>	<p>maszyny parowej;</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia wpływ zastosowania maszyny parowej na rozwój komunikacji. 	<p>teren</p> <p>rozwinęły się w XIX w.</p> <p>najważniejsze zagłębia przemysłowe Europy;</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia konsekwencje zastosowania maszyny parowej dla rozwoju przemysłu. 	<p>dla rozwoju przemysłu i komunikacji;</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje sposób działania maszyny parowej. 	
<p>3. Nowe idee polityczne.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – nowe ideologie: liberalizm, konserwatyzm, socjalizm i komunizm – teoretycy nowych ideologii – aspekty gospodarcze i społeczno- 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia narodziny i pierwsze lata istnienia nowoczesnych ruchów politycznych (socjalizm, ruch ludowy, ruch narodowy) (XXIV.4) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ideologia, proletariat, strajk, fabrykanci;</i> – wymienia ideologie społeczno-polityczne w XIX 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>liberalizm, konserwatyzm, socjalizm, komunizm, związek zawodowy;</i> – identyfikuje 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Henriego de Saint-Simona, Roberta Owena, Fryderyka Engelsa; – przedstawia warunki pracy dzieci w XIX 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: wolna konkurencja, liberalizm ekonomiczny, <i>manifest komunistyczny;</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia wpływ nowych ideologii na życie społeczne i polityczne w pierwszej połowie XIX w.;

	<p>polityczne nowych ideologii</p> <ul style="list-style-type: none"> – narodziny ruchu robotniczego – związki zawodowe – znaczenie terminów: <i>ideologia, wolna konkurencja, strajk, związek zawodowy</i> – postacie historyczne: Adam Smith, Edmund Burke, Robert Owen, Karol Marks 		wieku.	<p>postacie: Edmunda Burke’a, Karola Marksa, Adama Smitha;</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje założenia liberalizmu, konserwatyzmu, socjalizmu i komunizmu. 	<p>wiecznych fabrykach;</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia okoliczności narodzin liberalizmu, konserwatyzmu i ruchu robotniczego. 	<ul style="list-style-type: none"> – zna datę wydania <i>Manifestu komunistycznego</i> (1848); – wyjaśnia różnice między socjalistami i komunistami; – wyjaśnia rolę związków zawodowych w rozwoju ruchu robotniczego. 	
4. Przeciwno Świątemu Przymierz u.	<ul style="list-style-type: none"> – powstanie dekabrystów w Rosji – rewolucja lipcowa we Francji – przyczyny Wiosny Ludów – przebieg i skutki rewolucji lutowej we Francji 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia wydarzenia związane z walką z porządkiem wiedeńskim, charakteryzuje przebieg Wiosny Ludów w Europie (XXI.1) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Wiosna Ludów, uwłaszczenie</i>; – zna datę Wiosny Ludów (1848–1849); 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu <i>burżuazja</i>; – zna datę wybuchu Wiosny Ludów we Francji (II 1848); 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja lipcowa, rewolucja lutowa, dekabryści; – zna daty: 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie państwa zaangażowane w wojnę krymską; – opisuje przebieg Wiosny Ludów we Francji, Prusach, 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Karola X, Ludwika Filipa, Lajosa Kossutha; – ocenia znaczenie Wiosny Ludów dla państw i narodów

	<p>– Wiosna Ludów w Europie na przykładzie Prus, Austrii, Węgier i Włoch</p> <p>– wojna krymska – przyczyny, przebieg i skutki</p> <p>– znaczenie terminów: <i>uwłaszczenie chłopów</i></p> <p>– postacie historyczne: Ludwik Napoleona Bonaparte</p>		<p>– wskazuje na mapie państwa, w których wybuchła Wiosna Ludów;</p> <p>– wymienia przyczyny Wiosny Ludów.</p>	<p>– identyfikuje postać Ludwika Napoleona Bonapartego;</p> <p>– przedstawia przyczyny Wiosny Ludów;</p> <p>– przedstawia cele, przebieg i skutki powstania dekabrystów;</p> <p>– przedstawia skutki Wiosny Ludów w Europie.</p>	<p>dekabrystów (XII 1825), wojny krymskiej (1853–1856);</p> <p>– identyfikuje postacie: Mikołaja I; Aleksandra II;</p> <p>– wskazuje na mapie państwa, w których w latach 1815–1847 wybuchły rewolucje i powstania;</p> <p>– omawia przyczyny, przebieg i skutki rewolucji lipcowej we Francji;</p> <p>– przedstawia skutki Wiosny Ludów we</p>	<p>Austrii, na Węgrzech i w państwach włoskich;</p> <p>– wymienia przyczyny i skutki wojny krymskiej.</p>	<p>europejskich.</p>
--	---	--	--	--	---	---	----------------------

					Francji, Prusach, Austrii, na Węgrzech i w państwach włoskich.		
Rozdział II: Ziemie polskie po kongresie wiedeńskim							
1. Po upadku Księstwa Warszawskiego.	– podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim – podstawowe zasady ustrojowe w Królestwie Polskim, Wielkim Księstwie Poznańskim i Rzeczypospolitej Krakowskiej – sytuacja społeczno-gospodarcza Polaków w zaborach pruskim, austriackim i w Królestwie Polskim – reformy	– wskazuje na mapie podział polityczny ziem polskich po kongresie wiedeńskim (XX.1) – charakteryzuje okres konstytucyjny Królestwa Polskiego – ustrój, osiągnięcia w gospodarce, kulturze i edukacji (XX.2) – omawia położenie Polaków w	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>uwłaszczenie</i> ; – zna datę powstania Królestwa Polskiego, Wielkiego Księstwa Poznańskiego i Wolnego Miasta Krakowa (1815); – wymienia ustalenia kongresu wiedeńskiego w sprawie ziem polskich.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>autonomia, Galicja, unia personalna</i> ; – charakteryzuje ustrój Królestwa Polskiego; – wymienia organy władzy określone w konstytucji Królestwa Polskiego; – wymienia reformy Franciszka Ksawerego	– wyjaśnia znaczenie terminów: namiestnik, protektorat; – identyfikuje postacie: Aleksandra I, Wielkiego księcia Konstantego; – charakteryzuje ustrój Wielkiego Księstwa Poznańskiego; – opisuje ustrój Rzeczypospolitej	– zna daty: nadania wolności osobistej chłopom w zaborze pruskim (1807), zniesienia pańszczyzny w zaborze austriackim (1848); – wskazuje na mapie najważniejsze okręgi przemysłowe w Królestwie Polskim;	– ocenia skutki reformy uwłaszczeniowej w zaborze pruskim; – ocenia rozwój gospodarczy Królestwa Polskiego; – wymienia wady i zalety ustroju Królestwa Polskiego.

	Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego w Królestwie Polskim – reformy uwłaszczeniowe w zaborze pruskim i austriackim – znaczenie terminu: <i>autonomia, protektorat</i> – znaczenie terminu: <i>ziemie zabrane</i>	zaborach pruskim i austriackim, na obszarze ziem zabranych oraz w Rzeczypospolitej Krakowskiej (XX.4)		Druckiego-Lubeckiego; – wymienia ośrodki przemysłowe w Królestwie Polskim; – wskazuje na mapie podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim.	Krakowskiej; – charakteryzuje rozwój gospodarczy zaboru pruskiego i zaboru austriackiego oraz Królestwa Polskiego; – omawia proces uwłaszczenia chłopów w zaborze pruskim i austriackim.	– porównuje sytuację gospodarczą ziem polskich pod zaborami.	
2. Powstanie listopadowe.	– działalność opozycyjna i spiskowa (Towarzystwo Filomatów, Towarzystwo Filaretów, Towarzystwo Patriotyczne,	– przedstawia przyczyny wybuchu powstania listopadowego, charakter zmagania i następstwa powstania dla	– wyjaśnia znaczenie terminu noc listopadowa; – zna daty: wybuchu powstania listopadowego	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>cenzura, kaliszanie, konspiracja, dyktator;</i>	– zna daty: bitwy pod Olszynką Grochowską (II 1831), wojny polsko-rosyjskiej (II–X 1831), bitwy pod Ostrołęką (V 1831), bitwy o	– zna daty: bitwy pod Stoczkiem (II 1831), bitew pod Wawrem i Dębem Wielkim (III 1831), bitew pod Iganiami i	– omawia różnice pomiędzy opozycją legalną i nielegalną w Królestwie Polskim; – ocenia stosunek władz carskich do

	<p>Sprzysiężenie Podchorążych) – znaczenie terminów: <i>cenzura</i>, <i>konspiracja</i>, <i>kaliszanie</i> – przyczyny wybuchu powstania listopadowego – przebieg powstania i charakterystyka władz powstańczych – wojna polsko-rosyjska – wielkie bitwy powstania listopadowego – walki powstańcze poza Królestwem Polskim – przyczyny klęski powstania listopadowego</p>	<p>Polaków w różnych zaborach (XX.3)</p>	<p>(29/30 XI 1830); – identyfikuje postać Piotra Wysockiego; – wymienia przyczyny powstania listopadowego.</p>	<p>– identyfikuje postacie: Aleksandra I, Józefa Chłopickiego, Mikołaja I, Waleriana Łukasińskiego; – wymienia przykłady organizacji spiskowych i ich cele; – wymieni miejsca najważniejszych bitew powstania listopadowego; – omawia przyczyny klęski powstania listopadowego.</p>	<p>Warszawę (6–7 IX 1831); – identyfikuje postacie: Ignacego Prądzyńskiego, Emilii Plater; – wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew powstania listopadowego; – wyjaśnia, jakie znaczenie dla powstania listopadowego miała detronizacja cara Mikołaja I; – opisuje przebieg nocy listopadowej – charakteryzuje</p>	<p>Boremlem (IV 1831); – identyfikuje postacie: Józefa Sowińskiego, Jana Skrzyneckiego, Jana Krukowieckiego, Tomasza Zana; – wyjaśnia, jaką rolę w życiu Królestwa Polskiego pełnił wielki książę Konstanty; – opisuje przebieg wojny polsko-rosyjskiej; – przedstawia okoliczności powstania opozycji legalnej</p>	<p>opozycji legalnej i nielegalnej; – ocenia, czy powstanie listopadowe miało szanse powodzenia.</p>
--	---	--	--	--	--	---	---

	<p>– znaczenie terminów: <i>noc listopadowa, detronizacja, dyktator</i></p> <p>– postacie historyczne: Piotr Wysocki, Emilia Plater, Józef Sowiński, car Mikołaj I</p>				<p>poczynania władz powstańczych do wybuchy wojny polsko-rosyjskiej;</p>	<p>i cele jej działalności;</p> <p>– opisuje okoliczności powstania organizacji spiskowych;</p> <p>– przedstawia przebieg walk powstańczych poza Królestwem Polskim.</p>	
<p>3. Polacy po powstaniu listopadowym.</p>	<p>– rozmiary i znaczenie Wielkiej Emigracji</p> <p>– stronnictwa polityczne polskiej emigracji i ich programy polityczno-społeczne (Komitet Narodowy Polski, Towarzystwo Demokratyczne</p>	<p>– charakteryzuje główne nurty oraz postacie Wielkiej Emigracji [...] (XX.5)</p> <p>– przedstawia przyczyny wybuchu powstania listopadowego,</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rusyfikacja, Wielka Emigracja;</i></p> <p>– identyfikuje postacie: Fryderyka Chopina, Adama Mickiewicza, Juliusza</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>zsyłka, represja, emisariusz;</i></p> <p>– identyfikuje postacie: Zygmunta Krasińskiego, Joachima Lelewela, Adama</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Statut organiczny, kontrybucja;</i></p> <p>– identyfikuje postacie: Szymona Konarskiego, Piotra</p>	<p>– zna daty: powstania Komitetu Narodowego Polskiego (1831), Gromad Ludu Polskiego (1835), wprowadzenia Statutu organicznego</p>	<p>– zna daty: wprowadzenia rosyjskiego kodeksu karnego w Królestwie Polskim (1847);</p> <p>– opisuje działalność kulturalną Polaków na</p>

	<p>Polskie, Hôtel Lambert, Gromady Ludu Polskiego)</p> <p>– skutki powstania listopadowego w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych – represje popowstaniowe</p> <p>– zmiany ustrojowe w Królestwie Polskim</p> <p>– początki rusyfikacji</p> <p>– represje w zaborze pruskim</p> <p>– działalność spiskowa po powstaniu listopadowym</p> <p>– znaczenie terminów: <i>Statut organiczny, kontrybucja, Kościół</i></p>	<p>charakter zmagania i następstwa powstania dla Polaków w różnych zaborach (XX.3)</p> <p>– charakteryzuje [...] ruch spiskowy w kraju (XX.5);</p> <p>– omawia przyczyny i skutki powstania krakowskiego [...] (XXI.2)</p>	<p>Słowackiego;</p> <p>– wymienia przyczyny Wielkiej Emigracji;</p> <p>– wymienia główne kraje, do których emigrowali Polacy po upadku powstania listopadowego;</p> <p>– wymienia główne obozy polityczne powstałe na emigracji;</p> <p>– wskazuje przykłady polityki rusyfikacji w Królestwie Polskim po upadku powstania</p>	<p>Jerzego Czartoryskiego;</p> <p>– wymienia formy działalności Polaków na emigracji;</p> <p>– omawia przykłady polityki władz rosyjskich wobec Królestwa Polskiego.</p>	<p>Ściegiennego;</p> <p>– zna daty: powstania Towarzystwa Demokratycznego Polskiego (1832) i Hôtelu Lambert (1833);</p> <p>– charakteryzuje program Towarzystwa Demokratycznego Polskiego;</p> <p>– przedstawia poglądy środowisk konserwatywnych z Hôtel Lambert.</p>	<p>(1832);</p> <p>– identyfikuje postacie: Stanisława Worcella, Wiktora Heltmana;</p> <p>– przedstawia program Komitetu Narodowego Polskiego</p> <p>– omawia poglądy Gromad Ludu Polskiego;</p> <p>– omawia represje popowstaniowe w zaborze pruskim;</p>	<p>emigracji;</p> <p>– ocenia politykę władz zaborczych wobec Polaków po upadku powstania listopadowego.</p>
--	---	--	--	--	--	---	--

	<i>grekokatolicki, rusyfikacja, katorga</i> – postacie historyczne: Szymon Konarski, Piotr Ściegienny		listopadowego.				
4. Wiosna Ludów na ziemiach polskich.	– próba wzniesienia powstania narodowego w 1846 r. w zaborze pruskim, powstanie krakowskie – rabacja galicyjska i jej następstwa – przebieg i skutki Wiosny Ludów w Wielkopolsce – początki działalności polskich działaczy narodowych na Mazurach i Śląsku – przebieg i skutki Wiosny Ludów w	– omawia przyczyny i skutki [...] Wiosny Ludów na ziemiach polskich (XXI.2)	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>uwłaszczenie</i> ; – zna datę: wybuchu powstania krakowskiego (21/21 II 1846); – wymienia tereny objęte powstaniem krakowskim; – wskazuje na mapie zabory, w których doszło do wystąpień w 1848	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>rabacja galicyjska</i> ; – zna datę: powstania wielkopolskiego (IV–V 1848); – identyfikuje postacie: Edwarda Dembowskiego, Jakuba Szeli; – wyjaśnia przyczyny wybuchu Wiosny Ludów na ziemiach polskich	– zna datę: likwidacji Rzeczypospolitej Krakowskiej (XI 1846), uwłaszczenia chłopów w Galicji (1848); – identyfikuje postać Ludwika Mierosławskiego o ; – opisuje przebieg Wiosny Ludów w Wielkim Księstwie Poznańskim;	– zna datę bitwy pod Miłosławiem (IV 1848); – identyfikuje postacie: Józefa Lompy, Emanuela Smołki; – przedstawia przyczyny niepowodzenia powstania krakowskiego; – przedstawia działalność polskich	– ocenia postawę chłopów galicyjskich wobec szlachty i powstania krakowskiego; – ocenia skutki Wiosny Ludów na ziemiach polskich – ocenia decyzję władz austriackich o uwłaszczeniu chłopów.

	<p>Galicji</p> <ul style="list-style-type: none"> – znaczenie hasła <i>Za wolność naszą i naszą</i> – udział Polaków w europejskiej Wiośnie Ludów – znaczenie terminu <i>rabacja</i> – postacie historyczne: Jakub Szela, Edward Dembowski, Ludwik Mierosławski, Józef Lompa, Józef Bem 		<p>r.</p>	<p>pod zaborami;</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia przebieg i skutki powstania krakowskiego; – omawia przebieg i skutki rabacji galicyjskiej; 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia przebieg Wiosny Ludów w Galicji; 	<p>społeczników na Warmii, Mazurach i Śląsku.</p>	
<p>5. Kultura polska pod zaborami.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – kultura polska i oświata w zaborach pruskim, austriackim i w Rzeczypospolitej Krakowskiej – kultura polska po rozbiorach – idee romantyzmu – osiągnięcia 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje główne nurty oraz postacie Wielkiej Emigracji [...] (XX.5) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu romantyzm; – identyfikuje postacie: Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Fryderyka 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: <i>racjonalizm, mesjanizm</i>; – identyfikuje postacie: Joachima Lelewela, Adama Jerzego 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać: Joachima Lelewela, Artura Grottgera; – charakteryzuje warunki, w jakich ukształtował się polski 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Andrzeja Towiańskiego, Artura Grottgera, Antoniego Malczewskiego; – przedstawia 	<ul style="list-style-type: none"> – zna datę: otwarcia Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie (1817), otwarcia Uniwersytetu Warszawskiego (1816); – ocenia wpływ

	<p>kultury polskiej doby romantyzmu</p> <ul style="list-style-type: none"> – polski mesjanizm – początki badań historii Polski – znaczenie terminów: <i>racjonalizm, romantyzm, mesjanizm</i> – postacie historyczne: Fryderyk Chopin, Adam Mickiewicz, Juliusz Słowacki, Andrzej Towiański, Artur Grottger, Joachim Lelewel 		<p>Chopina;</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia poglądy romantyków. 	<p>Czartoryskiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia przykłady dzieł polskich romantyków; – wymienia przykłady szkół działających w Królestwie Polskim. 	<p>romantyzm;</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polegał konflikt romantyków z klasykami. 	<p>sytuację kultury polskiej po utracie niepodległości.</p>	<p>romantyzmu na niepodległościowe postawy Polaków</p>
Rozdział III: Europa i świat po Wiośnie Ludów							
<p>1. Stany Zjednoczone w XIX wieku.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – rozwój terytorialny Stanów Zjednoczonych – rozwój demograficzny, napływ 	<ul style="list-style-type: none"> – prezentuje przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych (XXIII.2) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>secesja, Północ, Południe, dyskryminacja;</i> – zna datę wojny 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wojna secesyjna, Konfederacja, Unia;</i> – zna datę 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>taktyka spalonej ziemi, abolicjonizm, demokraci,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: bitwy pod Gettysburgiem (VII 1863), kapitulacji wojsk Konfederacji (VI 1865), ataku na 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia znaczenie zniesienia niewolnictwa w Stanach Zjednoczonych.

	<p>imigrantów, osadnictwo i los rdzennych mieszkańców Ameryki Północnej</p> <ul style="list-style-type: none"> – dualizm gospodarczy i polityczny Stanów Zjednoczonych w połowie XIX w. – problem niewolnictwa i ruch abolicjonistyczny – przyczyny i przebieg wojny secesyjnej – skutki wojny domowej – znaczenie terminów: <i>abolicjonizm, secesja, Unia, Konfederacja, dyskryminacja</i> – postać historyczna: 		<p>secesyjnej (1861–1865);</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać Abrahama Lincolna; – wymienia przyczyny i skutki wojny secesyjnej. 	<p>wydania dekretu o zniesieniu niewolnictwa (1863);</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Roberta Lee, Ulyssesa Granta; – charakteryzuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa; – wymienia skutki wojny secesyjnej. 	<p><i>republikanie;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – zna daty: wyboru Abrahama Lincolna na prezydenta USA (1860), secesji Karoliny Południowej (1860), powstania Skonfederowanych Stanów Ameryki (1861); – opisuje przebieg wojny secesyjnej; – wyjaśnia, jakie konsekwencje dla dalszego przebiegu wojny miał dekret o zniesieniu niewolnictwa; 	<p>Fort Sumter (IV 1861);</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie etapy rozwoju terytorialnego Stanów Zjednoczonych w XIX w.; – porównuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa. 	
--	--	--	--	---	---	---	--

	Abraham Lincoln				– dzieli skutki wojny secesyjnej na: społeczne, polityczne i gospodarcze.		
2. Zjednoczenie Włoch i Niemiec.	<p>– rola Piemontu w procesie jednoczenia Włoch</p> <p>– przebieg wojny z Austrią i rola Francji w procesie jednoczenia Włoch</p> <p>– wyprawa „tysiąca czerwonych koszul”</p> <p>– zjednoczenie Włoch i powstanie Królestwa Włoch</p> <p>– koncepcje zjednoczenia Niemiec</p> <p>– rola Prus w procesie jednoczenia Niemiec – polityka</p>	<p>– opisuje sytuację polityczną w Europie w drugiej połowie XIX wieku, w tym procesy zjednoczeniowe Włoch i Niemiec (XXIII.1)</p>	<p>– zna daty: powstania Królestwa Włoch (1861), ogłoszenia powstania II Rzeszy Niemieckiej (18 1871);</p> <p>– identyfikuje postać Giuseppe Garibaldiego;</p> <p>– wymienia, jakie wojny stoczono podczas jednoczenia Niemiec;</p> <p>– wymienia wydarzenia, które doprowadziły do</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>wyprawa „tysiąca czerwonych koszul”</i>;</p> <p>– zna daty: wojny Prus z Austrią (1866), wojny francusko-pruskiej (1870-1871);</p> <p>– identyfikuje postacie: Wilhelma I, Wiktora Emanuela II, Ottona von Bismarcka;</p>	<p>– zna daty: bitew pod Magentą i Solferino (1859), wojny Prus i Austrii z Danią (1864), bitwy pod Sadową (1866), bitwy pod Sedanem (1870);</p> <p>– przedstawia skutki zjednoczenia Włoch i Niemiec dla Europy;</p> <p>– opisuje przebieg procesu</p>	<p>– zna daty: wojny z Austrią (1859), wybuchu powstania w Królestwie Obojga Sycylii (1860), zajęcia Wenecji przez Królestwo Włoch (1866), zajęcia Państwa Kościelnego przez Królestwo Włoskie (1870);</p> <p>– identyfikuje postacie: Henriego Dunant’a;</p>	<p>– ocenia metody stosowane przez Ottona Bismarcka i Giuseppe Garibaldiego w procesie jednoczenia swoich państw.</p>

	<p>Ottona von Bismarcka</p> <ul style="list-style-type: none"> – wojny Prus z Danią, Austrią i Francją oraz ich znaczenie dla poszerzania wpływów pruskich w Niemczech – proklamacja Cesarstwa Niemieckiego – znaczenie terminów: „<i>czerwone koszule</i>” – postacie historyczne: Wiktor Emanuel II, Giuseppe Garibaldi, Otto von Bismarck, Wilhelm I 		<p>zjednoczenia Włoch.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Włoch odegrał Giuseppe Garibaldi; – wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Niemiec odegrał Otto von Bismarck. 	<p>jednoczenia Niemiec;</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego Piemont stał się ośrodkiem jednoczenia Włoch; – omawia skutki wojen Prus z Danią i Austrią dla procesu jednoczenia Niemiec; – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny francusko-pruskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie etapy jednoczenia Włoch i Niemiec. 	
3. Kolonializm w XIX	– przyczyny ekspansji kolonialnej w XIX	– wyjaśnia przyczyny, zasięg i	– wyjaśnia znaczenie terminu	– wyjaśnia znaczenie terminu	– wyjaśnia znaczenie terminów:	– wyjaśnia znaczenie terminów:	– ocenia politykę mocarstw kolonialnych

wieku	<p>w.</p> <ul style="list-style-type: none"> – kolonizacja Afryki – polityka kolonialna w Azji – gospodarcza i społeczna rola kolonii w XIX w. – konflikty kolonialne – imperium kolonialne Wielkiej Brytanii – znaczenie terminu <i>kolonializm, wojny burskie</i> – postacie historyczne: królowa Wiktoria 	<p>następstwa ekspansji kolonialnej państw europejskich w XIX wieku (XXIII.3)</p>	<p><i>kolonializm, metropolia;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać królowej Wiktorii; – wymienia państwa, które uczestniczyły w kolonizacji Afryki i Azji. 	<p><i>kompania handlowa</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje państwa, które posiadały najwięcej kolonii; – wymienia przyczyny i skutki ekspansji kolonialnej. 	<p><i>ekspansja, eksterminacja, Kompania Wschodnioindyjska;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie tereny świata, które podlegały kolonizacji pod koniec XIX w.; – wymienia przyczyny konfliktów kolonialnych; – przedstawia skutki ekspansji kolonialnej dla państw europejskich i mieszkańców terenów podbitych; – przedstawia 	<p><i>powstanie sipajów, wojny opiumowe, wojny burskie, powstanie bokserów;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje proces kolonizacji Afryki i Azji. 	wobec podbitych ludów i państw.
-------	---	---	---	--	--	---	---------------------------------

					<p>proces kolonizacji Afryki i Azji;</p> <p>– wskazuje przykłady konfliktów kolonialnych.</p>		
<p>4. Przemiany polityczno-społeczne w Europie.</p>	<p>– demokratyzacja życia politycznego</p> <p>– rozwój ruchu robotniczego</p> <p>– narodziny nurtu socjaldemokratycznego</p> <p>– ideologia anarchistyczna</p> <p>– początki chrześcijańskiej demokracji</p> <p>– rozwój ideologii nacjonalistycznych</p> <p>– wpływ przemian cywilizacyjnych na proces emancypacji kobiet</p>	<p>– wymienia nowe idee polityczne i zjawiska kulturowe, w tym początki kultury masowej i przemiany obyczajowe (XXIII.4)</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>system republikański, monarchia parlamentarna, demokratyzacja</i>;</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegał proces demokratyzacji;</p> <p>– wymienia nowe ruchy polityczne w Europie drugiej połowie XIX w.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>socjaldemokracja, chrześcijańska demokracja (chadecja), emancypantki, sufrażystki</i>;</p> <p>– identyfikuje postacie: Karola Marksa, Leona XIII;</p> <p>– wymienia postulaty emancypantek</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>nacjonalizm, szowinizm, syjonizm</i>;</p> <p>– przedstawia założenia programowe socjalistów;</p> <p>– charakteryzuje założenia programowe chrześcijańskiej demokracji;</p> <p>– przedstawia</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>solidaryzm społeczny, społeczeństwo industrialne, Międzynarodówka, encyklika</i>;</p> <p>– zna datę ogłoszenia encykliki <i>Rerum novarum</i> (1891);</p> <p>– przedstawia wpływ ideologii nacjonalizmu na kształtowanie</p>	<p>– zna datę ustanowienia 1 maja Świętem Pracy (1889);</p> <p>– porównuje systemy ustrojowe w XIX-wiecznej Europie.</p>

	<p>– znaczenie terminów: <i>społeczeństwo industrialne, anarchizm, nacjonalizm, syjonizm, emancypacja, sufrażystki</i></p> <p>– postać historyczna: papież Leon XIII</p>			<p>i sufrażystek.</p>	<p>cele i metody działania anarchistów;</p> <p>– omawia różnice między zwolennikami socjaldemokracji i a komunistami;</p> <p>– wyjaśnia, jakie okoliczności wpłynęły na narodziny ruchu emancypacji kobiet.</p>	<p>się różnych postaw wobec narodu i mniejszości narodowych;</p> <p>– przedstawia okoliczności kształtowania się syjonizmu i jego założenia.</p>	
<p>5. Postęp techniczny i kultura przełomu XIX i XX wieku.</p>	<p>– teoria ewolucji i jej znaczenie dla rozwoju nauki</p> <p>– rozwój nauk przyrodniczych oraz medycyny i higieny w drugiej połowie XIX w.</p> <p>– odkrycia z</p>	<p>– wymienia nowe idee polityczne i zjawiska kulturowe, w tym początki kultury masowej i przemiany obyczajowe</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>teoria ewolucji, promieniowanie X, kultura masowa;</i></p> <p>– identyfikuje</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>pasteryzacja;</i></p> <p>– zna datę ogłoszenia teorii ewolucji przez Karola Darwina</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>secesja, realizm, impresjonizm, naturalizm, kubizm;</i></p> <p>– identyfikuje</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>historyzm, symbolizm, futuryzm, ekspresjonizm;</i></p> <p>– zna datę</p>	<p>– ocenia znaczenie rozpowszechnienia nowych środków transportu;</p> <p>– ocenia znaczenie</p>

	<p>dziedziny fizyki – promieniotwórczość pierwiastków</p> <p>– rozwój komunikacji i środków transportu</p> <p>– budowa wielkich kanałów morskich i ich znaczenie (Kanał Sueski i Panamski)</p> <p>– nowe nurty w literaturze, malarstwie, muzyce i architekturze drugiej połowy XIX w. (impresjonizm, secesja)</p> <p>– postacie historyczne: Karol Darwin, Maria Skłodowska-Curie, Ludwik Pasteur, bracia Wright,</p>	(XXIII.4)	<p>postacie: Karola Darwina, Marii Skłodowskiej-Curie;</p> <p>– wymienia odkrycia naukowe, przełomu XIX i XX wieku;</p> <p>– przedstawia cechy charakterystyczne kultury masowej;</p> <p>– wymienia nowe kierunki w sztuce i architekturze.</p>	<p>(1859),</p> <p>– identyfikuje postacie: Karola Darwina, Marii Skłodowskiej-Curie, Ludwika Pasteura, Auguste’a i Louisa Lumière, Claude Moneta, Rudolfa Diesela;</p> <p>– przedstawia założenia teorii ewolucji;</p> <p>– wskazuje wynalazki, które miały wpływ na życie codzienne;</p> <p>– wymienia wynalazki, które miały wpływ na rozwój medycyny i higieny.</p>	<p>postacie: Dmitrija Mendelejewa, Wilhelma Roentgena, Charelsa Dickensa, Pierre’a Curie;</p> <p>– charakteryzuje rozwój komunikacji i transportu;</p> <p>– charakteryzuje nowe kierunki w sztuce i architekturze;</p> <p>– wyjaśnia, czym charakteryzował o się malarstwo impresjonistów;</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób wynalazki</p>	<p>pierwszych igrzysk olimpijskich (1896);</p> <p>– identyfikuje postacie: Émile’a Zoli, Roberta Kocha, Karla Benza, Gottlieba Daimlera,</p> <p>– wyjaśnia, jakie czynniki miały wpływ na spadek liczby zachorowań i śmiertelności w XIX w.;</p>	<p>budowy Kanału Sueskiego i Kanału Panamskiego dla rozwoju komunikacji;</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób podglądy pozytywistów wpłynęły na literaturę i sztukę przełomu XIX i XX w.</p>
--	--	-----------	---	--	---	--	--

	bracia Lumière – narodziny kultury masowej (radio, kino) – upowszechnienie sportu i kultury fizycznej – znaczenie terminów: <i>realizm, naturalizm, impresjonizm, historyzm, secesja</i>				zmieniły życie codzienne w XIX w.; – przedstawia okoliczności upowszechnienia sportu w drugiej połowie XIX w.		
Rozdział IV: Ziemie polskie po Wiośnie Ludów							
1. Powstanie styczniowe.	– początki idei pracy organicznej na ziemiach polskich – odwilż posewastopolska w Rosji i Królestwie Polskim – manifestacje patriotyczne i „rewolucja moralna” – wzrost aktywności	– omawia pośrednie i bezpośrednie przyczyny powstania, w tym „rewolucję moralną” 1861–1862 (XXII.1) – dokonuje charakterystyki działań powstańczych z uwzględnieniem	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>praca organiczna, branka, dyktator</i> ; – zna daty: wybuchu powstania (22 I 1863), aktu uwłaszczenia w Królestwie Polskim (III 1864);	– wyjaśnia znaczenie terminów: „ <i>czerni</i> ”, „ <i>biali</i> ”, <i>wojna partyzancka, ukaz</i> ; – identyfikuje postacie: Aleksandra Wielopolskiego, Ludwika Mierostawskiego,	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>odwilż (wiosna) posewastopolska</i> ; – identyfikuje postacie: Jarosława Dąbrowskiego, Leopolda Kronenberga;	– wyjaśnia znaczenie terminu „ <i>rewolucja moralna</i> ”; – zna daty: aresztowania Romualda Traugutta (IV 1864), objęcia dyktatury przez Mariana Langiewicza (III	– ocenia politykę Aleksandra Wielopolskiego; – ocenia postawy dyktatorów powstania styczniowego.

	<p>politycznej polskiego społeczeństwa</p> <ul style="list-style-type: none"> – stronnictwa polityczne w Królestwie Polskim – „biali” i „czerwoni” – polityka A. Wielopolskiego i jego reformy – bezpośrednio przyczyny i okoliczności wybuchu powstania styczniowego – wymowa i znaczenie manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego – przebieg i charakter walk powstańczych w Królestwie Polskim 	<p>, jeśli to możliwe, przebiegu powstania w swoim regionie (XXII.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia uwłaszczenie chłopów w zaborze rosyjskim oraz porównuje z uwłaszczeniem w pozostałych zaborach (XXII.3) 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać Romualda Traugutta; – wymienia założenia pracy organicznej; – określa przyczyny powstania styczniowego; – wskazuje przyczyny upadku powstania styczniowego. 	<p>Mariana Langiewicza;</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia przykłady realizacji programu pracy organicznej; – przedstawia programy polityczne „białych” i „czerwonych”; – przedstawia reformy Aleksandra Wielopolskiego; – wskaże na mapie miejsca walk powstańczych; – omawia okoliczności i skutki 	<ul style="list-style-type: none"> – zna datę ogłoszenia manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego (22 I 1863); – charakteryzuje odwilż posewastopolską w Królestwie Polskim; – wskazuje różnicę w stosunku do powstania zbrojnego między „czerwonymi” i „białymi”; – omawia cele manifestu Tymczasowego Rządu 	<p>1863);</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Andrzeja Zamoyskiego, Józefa Hauke-Bosaka; – wyjaśnia, jaką rolę pełniły manifestacje patriotyczne w przededniu wybuchu powstania; – porównuje programy polityczne „czerwonych” i „białych”. 	
--	--	---	--	--	--	---	--

	<p>i na Litwie</p> <p>– rola dyktatorów i Rządu Narodowego</p> <p>– kwestia chłopska podczas powstania styczniowego – dekret cara o uwłaszczeniu</p> <p>– znaczenie terminów: <i>„rewolucja moralna”, biali, czerwoni, branka, dyktator, państwo podziemne, wojna partyzancka</i></p> <p>– postacie historyczne: Aleksander Wielopolski, Romuald Traugutt, Ludwik Mierosławski</p>			<p>wprowadzenia dekretu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim.</p>	<p>Narodowego;</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę w upadku powstania odegrała kwestia chłopska.</p>		
2. Po powstaniu styczniow	– represje wobec uczestników powstania	– wlicza formy represji popowstaniowy	– wyjaśnia znaczenie terminów:	– wyjaśnia znaczenie terminów:	– wyjaśnia znaczenie terminów:	– wyjaśnia znaczenie terminów:	– ocenia politykę caratu wobec ludności polskiej

ym.	<p>styczniowego</p> <ul style="list-style-type: none"> – likwidacja odrębności Królestwa Polskiego i polityka Rosji na ziemiach zabranych – polityka rusyfikacji urzędów i szkolnictwa – represje wobec Kościoła katolickiego i unickiego – sposoby oporu Polaków przed polityką rusyfikacji – znaczenie terminów: <i>rusyfikacja, Uniwersytet Latający, tajne komplety, kibitka, trójlojalizm</i> – polityka germanizacji w 	<p>ch (XXII.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia cele i opisuje metody działań zaborców wobec mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej – [...] germanizacja (Kulturkampf), autonomia galicyjska (XXIV.1) – opisuje postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców – trójlojalizm, praca organiczna, ruch spółdzielczy (XXIV.2) 	<p><i>rusyfikacja, germanizacja;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać Michała Drzymały; – wymienia bezpośrednio represje wobec uczestników powstania styczniowego; – charakteryzuje politykę germanizacji. 	<p><i>trójlojalizm, Kraj Przywiślański, autonomia, kulturkampf, strajk szkolny, rugie pruskie;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – zna datę protestu dzieci we Wrześni (1901); – identyfikuje postać Marii Konopnickiej; – wymienia postawy Polaków wobec rusyfikacji i germanizacji; – przedstawia przykłady rusyfikacji i germanizacji ziem zabranych; – wyjaśnia, na 	<p><i>kibitka, tajne komplety, Komisja Kolonizacyjna, Hakata;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać Ottona von Bismarcka, Mieczysława Ledóchowskiego, Piotra Wawrzyniaka; – zna daty: rozpoczęcia rugów pruskich (1885), powstania Komisji Kolonizacyjnej (1886); – omawia walkę władz carskich z polskim Kościołem; 	<p><i>Uniwersytet Latający, Towarzystwo Czytelni Oświatowych, nowela osadnicza, ustawa kagańcowa;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – zna datę ogłoszenia tzw. noweli osadniczej (1904), – przedstawia okoliczności nadania Galicji autonomii przez władze austriackie; 	<p>na ziemiach zabranych;</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia postawy Polaków w Królestwie Polskim wobec rusyfikacji i germanizacji; – ocenia znaczenie autonomii galicyjskiej dla rozwoju polskiego życia narodowego.
-----	--	--	---	---	--	--	--

	<p>zaborze pruskim – rugi pruskie, Kulturkampf</p> <p>– autonomia Galicji i jej przejawy – polonizacja oświaty i rozwój kultury</p> <p>– postawy Polaków wobec polityki zaborców w zaborze pruskim i austriackim</p> <p>– świadomość narodowa Polaków pod zaborami i proces powstawania nowoczesnego narodu polskiego</p> <p>– znaczenie terminów: <i>rugi pruskie, Komisja Kolonizacyjna, Kulturkampf, ustawa kagańcowa, strajk</i></p>	<p>– opisuje formowanie się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków (XXIV.3)</p>		<p>czym polegała polityka kulturkampfu;</p> <p>– wymienia instytucje autonomiczne w Galicji.</p>	<p>– omawia postawę Polaków wobec rusyfikacji i germanizacji;</p>		
--	--	--	--	--	---	--	--

	<p><i>szkolny,</i> <i>germanizacja,</i> <i>rusyfikacja</i> – postacie historyczne: Mieczysław Ledóchowski, Michał Drzymała</p>						
<p>3. Zmiany społeczno-gospodarcze na ziemiach polskich.</p>	<p>– przemiany gospodarcze i społeczne na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w. – specyfika sytuacji gospodarczej poszczególnych zaborów. – inne narodowości na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej – postęp cywilizacyjny na ziemiach polskich</p>	<p>– opisuje postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców – trójlojalizm, praca organiczna, ruch spółdzielczy (XXIV.2) – opisuje formowanie się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>emigracja zarobkowa, robotnicy;</i> – identyfikuje postać Hipolita Cegielskiego; – wyjaśnia przyczyny i wskazuje kierunki emigracji zarobkowej Polaków pod koniec XIX w.; – wymienia grupy</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>burżuazja, inteligencja, ziemiaństwo;</i> – zna datę uwłaszczenia chłopów w zaborze rosyjskim (1864); – wymienia przykłady przedsiębiorczości i Polaków w zaborze pruskim i</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>asymilacja, spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe;</i> – zna datę zniesienia granicy celnej z Rosją (1851); – identyfikuje postać Franciszka Stefczyka; – przedstawia</p>	<p>– porównuje rozwój gospodarczy ziem polskich trzech zaborów; – zna datę zakończenia budowy kolei warszawsko-wiedeńskiej (1848); – wyjaśnia, na czym polegał proces asymilacji Żydów i jakie</p>	<p>– ocenia postawy Polaków wobec różnych problemów związanych z rozwojem gospodarczym ziem polskich pod zaborami;</p>

	<p>w drugiej połowie XIX w.</p> <p>– znaczenie terminów: <i>emigracja zarobkowa, ziemiaństwo</i></p> <p>– postacie historyczne: Hipolit Cegielski, Ignacy Łukasiewicz, Franciszek Stefczyk</p>	(XXIV.3)	<p>społeczne, które wykształciły się w społeczeństwie polskim w XIX w.</p>	<p>wymienia jej przykłady;</p> <p>– charakteryzuje rozwój gospodarczy Galicji;</p> <p>– omawia przykłady przemian cywilizacyjnych na ziemiach polskich w XIX w.</p>	<p>rozwój i rolnictwa w zaborze rosyjskim;</p> <p>– omawia rozwój Łodzi jako miasta przemysłowego;</p> <p>– omawia rozwój spółdzielczości w Galicji;</p> <p>– charakteryzuje przemiany społeczne na ziemiach polskich.</p>	<p>były jego skutki;</p> <p>– opisuje przykłady przedsiębiorczości w zaborze rosyjskim, pruskim i austriackim;</p>	
4. Działalność polityczna na ziemiach polskich.	<p>– okoliczności narodzin nowych ruchów politycznych na ziemiach polskich</p> <p>– założenia programowe i</p>	<p>– omawia narodziny i pierwsze lata istnienia nowoczesnych ruchów politycznych</p>	<p>– zna datę rewolucji 1905–1907;</p> <p>– rozwinie skrót: SDKP, SDKPiL, PPS, PSL;</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>orientacja prorosyjska, orientacja proaustriacka,</i></p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>endecja</i>;</p> <p>– zna daty: powstania</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Duma Państwowa, Macierz</i></p>	<p>– wyjaśnia, jaki wpływ miała działalność partii politycznych na postawy Polaków pod zaborami;</p>

	<p>działalność partii socjalistycznych, nacjonalistycznych i ludowych,</p> <p>– podziały na polskiej scenie politycznej na przełomie XIX i XX w.</p> <p>– przyczyny rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich oraz jej kontekst narodowy i społeczny</p> <p>– przebieg rewolucji lat 1905–1907</p> <p>– orientacja proaustriacka i prorosyjska – ich oczekiwania polityczne i najważniejsi działacze</p> <p>– powstanie</p>	<p>(socjalizm, ruch ludowy, ruch narodowy) (XXIV.4)</p> <p>– wyjaśnia społeczne i narodowe aspekty rewolucji w latach 1905–1907 (XXIV.5)</p> <p>– charakteryzuje spór orientacyjny w latach 1908–1914 (XXIV.6)</p>	<p>– identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Wincentego Witosa;</p> <p>– wskazuje partie należące do ruchu socjalistycznego, narodowego i ludowego;</p>	<p><i>krwawa niedziela, solidaryzm narodowy;</i></p> <p>– zna datę krwawej niedzieli (22 I 1905);</p> <p>– identyfikuje postacie: Ludwika Waryńskiego, Róży Luksemburg, Ignacego Daszyńskiego;</p> <p>– wymienia skutki rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich;</p> <p>– charakteryzuje orientację proaustriacką i prorosyjską;</p> <p>– wymienia przyczyny i przebieg rewolucji</p>	<p>Wielkiego Proletariatu (1882), Polskiej Partii Socjalistycznej (1892), Stronnictwa Narodowo-Demokratycznego (1897), Polskiego Stronnictwa Ludowego (1903);</p> <p>– wymienia założenia programowe SDKPiL i PPS;</p> <p>– przedstawia założenia ruchu robotniczego i ruchu narodowego;</p> <p>– przedstawia okoliczności</p>	<p><i>Szkolna;</i></p> <p>– zna daty: powstania Socjaldemokracji Królestwa Polskiego (1893), Socjaldemokracji Królestwa i Litwy (1900), Stronnictwa Ludowego (1895), Polskiej Partii Socjaldemokratycznej Galicji i Śląska (1897);</p> <p>– identyfikuje postacie: Stanisława Wojciechowskiego, Stanisława Stojalowskiego, Franciszka Stefczyka, Marii</p>	<p>– ocenia skalę realizacji haseł polskich partii politycznych w XIX i na początku XX w.</p>
--	--	--	--	--	--	--	---

	<p>organizacji niepodległościowych (Związek Walki Czynnej, Związek Strzelecki)</p> <p>– znaczenie terminów: <i>solidaryzm narodowy, antysemityzm</i></p> <p>– postacie historyczne: Ludwik Waryński, Józef Piłsudski, Roman Dmowski</p> <p>– znaczenie terminu: <i>organizacja paramilitarna</i></p> <p>– postacie historyczne: Józef Mirecki, Stefan Okrzeja</p>			<p>1905–1907 w Rosji i Królestwie Polskim;</p> <p>– wymienia polskie organizacje niepodległościowe działające pod zaborami.</p>	<p>ukształtowania się orientacji politycznych Polaków na początku XX w.</p>	<p>i Bolesława Wysłouchów;</p> <p>– omawia okoliczności narodzin ruchu robotniczego na ziemiach polskich;</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego polski ruch ludowy powstał i rozwinął się w Galicji;</p> <p>– porównuje założenia programowe PPS i SDKPiL;</p> <p>– porównuje założenia programowe orientacji niepodległościow</p>	
--	---	--	--	---	---	--	--

						ych do 1914 r.	
5. Kultura polska na przełomie XIX i XX wieku.	<ul style="list-style-type: none"> – program polskiego pozytywizmu i jego teoretycy – znaczenie pracy organicznej i pracy u podstaw dla społeczeństwa polskiego – wzrost popularności powieści i malarstwa historycznego – Młoda Polska i jej wkład w rozwój kultury polskiej przełomu wieków – początki kultury masowej na ziemiach polskich – znaczenie terminów: <i>modernizm, Młoda Polska, realizm,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje formowanie się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków (XXIV.3) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pozytywizm, praca organiczna, praca u podstaw, Młoda Polska;</i> – identyfikuje postacie: Henryka Sienkiewicza, Bolesława Prusa, Władysława Reymonta, Elizy Orzeszkowej, Jana Matejki, Marii Konopnickiej, Stanisława Wyspiańskiego, Stefana Żeromskiego; – wyjaśnia, na czym polegała literatura 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu <i>modernizm;</i> – wyjaśnia, dlaczego Galicja stała się centrum polskiej nauki i kultury; – charakteryzuje kulturę Młodej Polski; – wymienia cechy kultury masowej na ziemiach polskich przełomu XIX i XX w. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>literatura postyczeniowa, skauting;</i> – wyjaśnia wpływ poglądów pozytywistycznych na rozwój literatury; – wyjaśnia, jaką rolę miało popularyzowanie historii wśród Polaków pod zaborami. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu <i>ogródki jordanowskie,</i> – identyfikuje postacie: Henryka Jordana, Heleny Modrzejewskiej, Andrzeja Małkowskiego, Kazimierza Prószyńskiego; – wyjaśnia, jaki wpływ na przemianę światopoglądową miała klęska powstania styczniowego; – charakteryzuje sztukę polską przełomu XIX i 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia skuteczność tworzenia literatury i malarstwa ku pokrzepieniu serc.

	– postacie historyczne: Bolesław Prus, Henryk Sienkiewicz, Maria Konopnicka, Jan Matejko, Stanisław Wyspiański, Helena Modrzejewska		i malarstwo tworzone ku pokrzepieniu serc; – podaje przykłady literatury i malarstwa tworzonego ku pokrzepieniu serc.			XX w.	
Rozdział V: I wojna światowa							
1. Świat na drodze ku wojnie.	– rola nowych mocarstw (Stany Zjednoczone, Niemcy i Japonia) w zmianie układu sił na świecie – wojna rosyjsko-japońska i jej znaczenie – wyścig zbrojeń – nowe rozwiązania techniczne w służbie armii	– omawia najważniejsze konflikty pomiędzy mocarstwami europejskimi na przełomie XIX i XX wieku (XXV.1) – wymienia główne przyczyny wojny:	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>trójprzymierze/państwa centralne, trójporozumienie/ententa, aneksja</i> ; – wskazuje na mapie państwa należące do trójprzymierza i	– zna daty: zawarcia trójprzymierza (1882), powstania trójporozumienia (1907); – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kocioł bałkański</i> ; – wymienia przyczyny	– wyjaśnia, jaki wpływ na ład światowy miało powstanie nowych mocarstw w drugiej połowie XIX i na początku XX w.; – opisuje okoliczności powstania trójprzymierza	– zna daty: I wojny bałkańskiej (1912), II wojny bałkańskiej (1913), wojny rosyjsko-japońskiej (1904–1905), bitwy pod Cuszimą (1905); – przedstawia wpływ	– ocenia wpływ konfliktów bałkańskich na zaostrzenie sytuacji międzynarodowej w Europie.

	<p>– narastanie konfliktów politycznych, gospodarczych i militarnych między mocarstwami europejskimi</p> <p>– powstanie trójprzymierza i trójporozumienia</p> <p>– wojny bałkańskie i ich skutki</p> <p>– znaczenie terminów: <i>trójprzymierze, trójporozumienie, kocioł bałkański</i></p>	<p>polityczne i gospodarcze, pośrednie i bezpośrednie (XXV.2)</p>	<p>trójporozumienia;</p> <p>– wskazuje cele trójprzymierza i trójporozumienia;</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegał wyścig zbrojeń.</p>	<p>narastania konfliktów między europejskimi mocarstwami;</p> <p>– przedstawia przykłady rywalizacji mocarstw na morzach i oceanach;</p> <p>– wyjaśnia, jak doszło do wybuchu wojny rosyjsko-japońskiej.</p>	<p>i trójporozumienia;</p> <p>– omawia przebieg wojny rosyjsko-japońskiej i jej skutki.</p>	<p>konfliktów kolonialnych na sytuację w Europie;</p> <p>– przedstawia przyczyny i skutki wojen bałkańskich.</p>	
<p>2. Na frontach I wojny światowej.</p>	<p>– rola zamachu w Sarajewie dla losów Europy</p> <p>– działania na froncie zachodnim (bitwy nad Marną, pod Verdun)</p> <p>– przebieg walk na froncie wschodnim</p>	<p>– wymienia główne przyczyny wojny</p> <p>– polityczne i gospodarcze, pośrednie i bezpośrednie (XXV.2)</p> <p>– omawia</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Wielka Wojna, front</i>;</p> <p>– identyfikuje postać Franciszka Ferdynanda Habsburga;</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ultimatum, wojna błyskawiczna, wojna pozycyjna, wojna manewrowa, nieograniczona</i></p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>U-boot, ofensywa</i>;</p> <p>– identyfikuje postacie: Karola I Habsburga, Wilhelma II, Gawriło</p>	<p>– zna daty: przyłączenia się Włoch do ententy (1915), bitwy nad Marną (IX 1914), bitwy pod Verdun (1916), bitwy</p>	<p>– ocenia skutki ogłoszenia przez Niemcy nieograniczonej wojny podwodnej;</p> <p>– ocenia skutki zastosowania nowych rodzajów</p>

	<p>(bitwy pod Tannenbergiem i Gorlicami) – działania wojenne na morzach i ich znaczenie dla przebiegu wojny – okoliczności przystąpienia Stanów Zjednoczonych do wojny – zakończenie działań wojennych – traktat brzeski, rozejm w Compiègne – znaczenie terminów: <i>wojna błyskawiczna, wojna pozycyjna, państwa centralne</i> – postać historyczna: arcyksiążę</p>	<p>specyfikę działań wojennych: wojna pozycyjna, manewrowa, działania powietrzne i morskie (XXV.3) – charakteryzuje postęp techniczny w okresie I wojny światowej (XXV.4)</p>	<p>– zna daty: zamachu w Sarajewie (28 VI 1914), wypowiedzenia wojny Serbii przez Austro-Węgry (28 VII 1914), I wojny światowej (1914–1918), podpisania kapitulacji przez Niemcy w Compiègne (11 XI 1918); – wymienia przyczynę bezpośrednią wybuchu Wielkiej Wojny; – wymienia cechy charakterystyczne prowadzenia i przebiegu działań wojennych w</p>	<p><i>wojna podwodna</i>; – zna daty: wypowiedzenia wojny Niemcom przez Stany Zjednoczone (IV 1917), podpisania traktatu brzeskiego (3 III 1918); – wskazuje na mapie państwa europejskie walczące w Wielkiej Wojnie po stronie ententy i państw centralnych; – wymienia przyczyny pośrednie wybuchu Wielkiej Wojny; – wyjaśnia, jaki</p>	<p>Principa; – przedstawia proces kształtowania się bloku państw centralnych i państw ententy; – przedstawia okoliczności kapitulacji państw centralnych.</p>	<p>pod Ypres (1915), bitwy nad Sommą (1916), bitwy pod Tannenbergiem (VIII 1914), ogłoszenia nieograniczonej wojny podwodnej (1917); – wyjaśnia, jaki wpływ na losy wojny miała sytuacja wewnętrzna w Niemczech i Austro-Węgrzech; – opisuje przebieg walk na froncie zachodnim i wschodnim;</p>	<p>broni; – porównuje taktykę prowadzenia działań na froncie wschodnim i zachodnim.</p>
--	---	---	---	---	---	--	--

	Franciszek Ferdynand Habsburg		czasie I wojny światowej.	wpływ na przebieg wojny miało wprowadzenie nowych rodzajów broni; – wskazuje przyczyny klęski państw centralnych.		– przedstawia przebieg walk na Bałkanach i we Włoszech.	
3. Rewolucje w Rosji.	– przyczyny, przebieg i skutki rewolucji lutowej w Rosji – konflikt wewnętrzny w okresie dwuwładzy (działalność Lenina, ogłoszenie tzw. tez kwietniowych) – rewolucja październikowa i jej skutki – wojna domowa i interwencje sił	– opisuje rewolucję i wojnę domową w Rosji (XXV.5)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>bolszewicy, Armia Czerwona, łagry</i> ; – zna daty: wybuchu rewolucji lutowej (III 1917), wybuchu rewolucji październikowej (XI 1917); – identyfikuje	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rewolucja lutowa, rewolucja październikowa</i> ; – zna daty: wojny domowej w Rosji (1919–1922), powstania ZSRS (XII 1922); – identyfikuje postać Mikołaja	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Rada Komisarzy Ludowych, dwuwładza, Rząd Tymczasowy, biała gwardia, Czeka, tezy kwietniowe</i> ; – zna datę obalenia caratu przez Rząd Tymczasowy (15	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eserowcy, mienszewicy</i> ; – zna datę powstania Rady Komisarzy Ludowych (XI 1917); – identyfikuje postacie: Aleksandra Kiereńskiego,	– ocenia skutki przewrotu bolszewickiego dla Rosji i Europy.

	<p>ententy</p> <p>– następstwa polityczne i międzynarodowe rewolucji bolszewickiej i wojny domowej</p> <p>– znaczenie terminów: <i>mienszewicy, bolszewicy, Biała Gwardia, Armia Czerwona, Czeka</i></p> <p>– postacie historyczne: Aleksander Kiereński, Włodzimierz Lenin, Feliks Dzierżyński</p>		<p>postać Włodzimierza Lenina;</p> <p>– rozwinięcie skrót ZSRS.</p>	<p>II;</p> <p>– wskazuje na mapie miejsce wybuchu rewolucji lutowej oraz rewolucji październikowej;</p> <p>– wymienia przyczyny i skutki rewolucji lutowej i październikowej;</p> <p>– wymienia, kto sprawuje władzę w Rosji po rewolucji październikowej.</p>	<p>III 1917);</p> <p>– identyfikuje postacie: Lwa Trockiego, Feliksa Dzierżyńskiego;</p> <p>– omawia sytuację wewnętrzną w Rosji w czasie I wojny światowej;</p> <p>– określa przyczyny, omawia przebieg i skutki wojny domowej w Rosji.</p>	<p>Grigorij Rasputin;</p> <p>– wymienia założenia programowe rosyjskich stronnictw politycznych;</p> <p>– omawia przebieg rewolucji lutowej;</p> <p>– charakteryzuje okres dwuwładzy w Rosji.</p>	
4. Sprawa polska podczas I wojny światowej.	<p>– postawy Polaków w sytuacji nadchodzącej wojny</p> <p>– działania</p>	<p>– charakteryzuje stosunek państw zaborczych do sprawy polskiej</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>Legiony Polskie</i>;</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kryzys przysięgowy</i>,</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Akt 5 listopada (manifest dwóch</i></p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>Kompania Kadrowa, Legion</i></p>	<p>– porównuje taktykę prowadzenia działań na froncie wschodnim i</p>

	<p>Kompanii Kadrowej i Legionów Polskich</p> <ul style="list-style-type: none"> – kryzys przysięgowy i jego znaczenie – działalność polskich formacji zbrojnych u boku Rosji – powstanie Błękitnej Armii – postawa państw zaborczych wobec sprawy polskiej – Akt 5 listopada i jego znaczenie dla sprawy polskiej – stanowisko państw ententy w sprawie polskiej – znaczenie orędzie prezydenta T.W. Wilsona dla sprawy polskiej – udział Polaków w obradach 	<p>w przededniu i po wybuchu wojny (XXVI.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia umiędzynarodowienie sprawy polskiej: akt 5 listopada 1916 roku, rolę USA i rewolucji rosyjskich, deklarację z 3 czerwca 1918 roku (XXVI.2) – ocenia polski wysiłek zbrojny i dyplomatyczny, wymienia prace państw i państwotwórcze podczas wojny (XXVI.3) 	<ul style="list-style-type: none"> – zna datę sformowania Legionów Polskich (1914), podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919); – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Ignacego Jana Paderewskiego; – wymienia postanowienia konferencji wersalskiej w sprawie polskiej. 	<p><i>Błękitna Armia;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – zna datę kryzysu przysięgowego (VII 1917); – omawia udział polskich formacji zbrojnych u boku państw centralnych i u boku ententy. 	<p><i>cesarzy), Rada Regencyjna;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – zna daty: wydania manifestu dwóch cesarzy (5 XI 1916), programu pokojowego prezydenta Wilsona (8 I 1918); – wskazuje na mapie podział ziem polskich w 1915 r.; – przedstawia okoliczności, w jakich powstały Legiony Polskie i wskazuje cele ich działalności. 	<p><i>Puławski, I II Brygada Legionów Polskich;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – zna daty: odezwy cara Mikołaja II (1916), powstania Rady Regencyjnej (1917), wkroczenia Kompanii Kadrowej do Królestwa Polskiego (6 VIII 1914), powstania Legionu Puławskiego (1914); – przedstawia okoliczności utworzenia wojska polskiego we 	<p>zachodnim;</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia wkład Legionów Polskich w odzyskanie niepodległości przez Polaków.
--	--	---	--	---	---	--	---

	konferencji pokojowej w Paryżu i jej decyzje w kwestii ziem polskich – znaczenie terminów: <i>Legiony Polskie, kryzys przysięgowy, Akt 5 listopada, Rada Regencyjna, linia Curzona</i> – postacie historyczne: Józef Haller, Ignacy Jan Paderewski, Thomas Woodrow Wilson, Roman Dmowski, Władysław Grabski					Francji.	
Rozdział VI: Świat w okresie międzywojennym							
1. Świat po I wojnie światowej.	– skutki społeczne, ekonomiczne i polityczne I wojny światowej – traktat wersalski i	– charakteryzuje postanowienia konferencji paryskiej oraz traktatu w	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Liga Narodów, wielki kryzys</i>	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Wielka Czwórka, demilitaryzacja,</i>	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plebiscyt, wolne miasto, mały</i>	– zna daty: wstąpienia Niemiec do Ligi Narodów (1926),	– ocenia skuteczność funkcjonowania ładu wersalskiego;

<p>traktaty pokojowe z państwami centralnymi oraz ich postanowienia – powstanie Ligi Narodów i jej znaczenie w okresie międzywojennym – powstanie nowych lub odzyskanie niepodległości przez narody europejskie (Polska, Czechosłowacja, Królestwo SHS, Litwa, Łotwa, Estonia, Finlandia, Irlandia) – konferencja w Locarno i jej postanowienia – wielki kryzys gospodarczy –</p>	<p>Locarno; ocenia funkcjonowanie Ligi Narodów i ładu wersalski (XXVII.2)</p>	<p><i>gospodarczy;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – zna daty: podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919); – wymienia państwa europejskie decydujące o ładzie wersalskim; – wymienia postanowienia traktatu wersalskiego – przedstawia zniszczenia i straty po I wojnie światowej; 	<p><i>ład wersalski, czarny czwartek, New Deal;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – zna daty: obrad konferencji paryskiej (XI 1918–VI 1919), powstania Ligi Narodów (1920), układu w Locarno (1925), czarnego czwartku (24 X 1929), wprowadzenia <i>New Deal</i> (1933); – identyfikuje postać Franklina Delano Roosevelta; – wskazuje na mapie państwa powstałe po I wojnie światowej; – wyjaśnia cel 	<p><i>traktat wersalski;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje postanowienia małego traktatu wersalskiego; – charakteryzuje działalność Ligi Narodów; – charakteryzuje przejawy wielkiego kryzysu gospodarczego i sposoby radzenia sobie z nim; – charakteryzuje postanowienia konferencji w Locarno. 	<p>wstąpienia ZSRS do Ligi Narodów (1934)</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Davida Lloyd George’a, Thomasa Wilsona, Vittorio Orlando; – omawia postanowienia pokojów podpisanych z dawnymi sojusznikami Niemiec; 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia wpływ wielkiego kryzysu gospodarczego na sytuację polityczną w Europie; – wyjaśnia, jaką rolę w podważeniu ładu wersalskiego odegrał układ w Locarno.
---	---	--	---	---	--	---

	<p>przyczyny i jego skutki polityczne</p> <p>– znaczenie terminów: <i>ład wersalski, mały traktat wersalski, demilitaryzacja, państwo monoetniczne, Liga Narodów, czarny czwartek, New Deal</i></p> <p>– postacie historyczne: Franklin Delano Roosevelt</p>			<p>powstania Ligi Narodów.</p>			
<p>2. Narodziny faszyzmu.</p>	<p>– przyczyny powojennego kryzysu demokracji</p> <p>– narodziny i rozwój włoskiego faszyzmu (ideologia, działalność partii faszystowskiej)</p> <p>– okoliczności</p>	<p>– charakteryzuje oblicza totalitaryzmu (włoskiego faszyzmu, niemieckiego narodowego socjalizmu [...]): ideologię i praktykę</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>fasyzm, narodowy socjalizm (nazizm), obóz koncentracyjny, führer;</i></p> <p>– zna daty:</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>marsz na Rzym, antysemityzm, „czarne koszule”, ustawy norymberskie, totalitaryzm, Gestapo;</i></p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>noc długich noży, ustawy norymberskie, noc kryształowa, totalitaryzm;</i></p> <p>– zna daty: powstania</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>korporacja, pucz, indoktrynacja, pakty laterańskie;</i></p> <p>– zna daty: powstania</p>	<p>– wyjaśnia, dlaczego w Europie zyskały popularność rządy totalitarne;</p> <p>– ocenia zbrodniczą politykę nazistów do 1939 r.;</p>

	<p>przejęcia władzy przez B. Mussoliniego i budowa państwa totalitarnego – powstanie i rozwój niemieckiego narodowego socjalizmu (ideologia, działalność partii narodowosocjalistycznej) – okoliczności przejęcia władzy przez A. Hitlera, budowa państwa i społeczeństwa totalitarnego w Niemczech – represje i zbrodnie nazistów w pierwszych latach sprawowania</p>	<p>(XXVII.3)</p>	<p>marszu na Rzym (1922), przejęcia przez Adolfa Hitlera funkcji kanclerza (I 1933);</p> <p>– identyfikuje postacie: Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera;</p> <p>– wymienia cechy charakterystyczne faszyzmu i nazizmu.</p>	<p>– zna datę przyjęcia ustaw norymberskich (1935), nocy kryształowej (1938);</p> <p>– identyfikuje postać Josefa Goebbelsa, Heinricha Himmlera;</p> <p>– opisuje okoliczności przejęcia władzy przez Benita Mussoliniego i Adolfa Hitlera;</p> <p>– charakteryzuje politykę nazistów wobec Żydów.</p>	<p>przejęcia przez Benita Mussoliniego funkcji premiera (1922), funkcjonowania Republiki Weimarskiej (1919–1933), przejęcia pełnej władzy w Niemczech przez Adolfa Hitlera (VIII 1934);</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób naziści kontrolowali życie obywateli.</p>	<p>Związków Włoskich Kombatantów (1919), puczu monachijskiego (1923), powstania Narodowej Partii Faszystowskiej (1921), podpalenia Reichstagu (II 1933);</p> <p>– przedstawia sytuację Włoch i Niemiec po zakończeniu I wojny światowej;</p> <p>– omawia przyczyny popularności faszystów we Włoszech i nazistów w</p>	<p>– ocenia wpływ polityki prowadzonej przez Benita Mussoliniego i Adolfa Hitlera na życie obywateli.</p>
--	--	------------------	---	--	--	--	---

	<p>władzy w Niemczech</p> <p>– znaczenie terminów: <i>fasyzm, marsz na Rzym, narodowy socjalizm (nazizm), system monopartyjny, propaganda, totalitaryzm, autorytaryzm, antysemityzm, ustawy norymberskie, „noc długich noży”, obóz koncentracyjny, „noc kryształowa”, hitlerjugend</i></p> <p>– postacie historyczne: Benito Mussolini, Adolf Hitler, Josef Goebbels, Heinrich Himmler</p>					Niemczech.	
3. ZSRS –	– ekspansja	– charakteryzuje	– wyjaśnia	– wyjaśnia	– wyjaśnia	– wyjaśnia	– ocenia politykę

<p>imperium komunistyczne .</p>	<p>terytorialna Rosji Radzieckiej</p> <ul style="list-style-type: none"> – utworzenie ZSRS – okoliczności przejścia władzy przez J. Stalina i metody jej sprawowania – funkcjonowanie gospodarki w ZSRS w okresie międzywojennym – terror komunistyczny i wielka czystka – propaganda komunistyczna – stosunki sowiecko-niemieckie w okresie międzywojennym i znaczenie współpracy tych państw – powstanie, cele i 	<p>oblicza totalitaryzmu ([...] systemu sowieckiego): ideologię i praktykę (XXVII.3)</p>	<p>znaczenie terminów: <i>stalinizm, kult jednostki, tagier;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – zna daty: utworzenia ZSRS (30 XII 1922), paktu Ribbentrop-Mołotow (23 VIII 1939); - rozwinięcie skrót NEP; – identyfikuje postać Józefa Stalina; – wymienia cechy charakterystyczne państwa stalinowskiego. 	<p>znaczenie terminów: <i>Nowa Ekonomiczna Polityka, wielka czystka, NKWD, Gułag;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – zna datę układu w Rapallo (1922); – wyjaśnia, w jaki sposób w ZSRS realizowano kult jednostki; - rozwinięcie skrót NKWD; – wymienia metody stosowane przez Józefa Stalina w celu umocnienia swoich wpływów. 	<p>znaczenie terminów: <i>kołchoz, kolektywizacja rolnictwa, gospodarka planowa, czystka;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – zna daty: ogłoszenia NEP (1921), wielkiej czystki (1936–1938), kolektywizacji rolnictwa (1928), głodu na Ukrainie (1932–1933); - rozwinięcie skrót: WKP(b); – identyfikuje postacie: Władysława Mołotowa, Joachima 	<p>znaczenie terminów: <i>komunizm wojenny;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie największe skupiska łagrów; – wyjaśnia, dlaczego system komunistyczny w ZSRS jest oceniany jako zbrodniczy; – charakteryzuje reformy gospodarcze Józefa Stalina. 	<p>Stalina wobec przeciwników;</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia skutki reform gospodarczych wprowadzonych w ZSRS przez Stalina.
---------------------------------	---	--	---	--	--	--	---

	<p>działalność Kominternu</p> <p>– znaczenie terminów:</p> <p><i>stalinizm, NKWD, kult jednostki, wielka czystka, komunizm wojenny, Nowa Ekonomiczna Polityka, kolektywizacja, gospodarka planowa, Gułag, łagry</i></p> <p>– postać historyczna: Józef Stalin</p>				<p>Ribbentropa;</p> <p>– omawia relacje między ZSRS a Niemcami do 1939 r.</p>		
4. Kultura i zmiany społeczne w okresie międzywojennym.	<p>– przemiany społeczne i obyczajowe po I wojnie światowej</p> <p>– przemiany w modzie i życiu codziennym</p> <p>– rozwój nauki i</p>	– opisuje kulturowe i cywilizacyjne następstwa wojny (XXVII.1)	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mass media, emancypacja, prawa wyborcze;</i></p> <p>– identyfikuje postać Charliego</p>	– przedstawia rozwój środków komunikacji i mass mediów w okresie międzywojennym ;	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>modernizm, dadaizm, surrealizm, futurizm;</i>	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>funkcjonalizm, socrealizm, indoktrynacja;</i>	– ocenia zmiany, jakie zaszły w społeczeństwie po zakończeniu I wojny światowej.
				– identyfikuje	– identyfikuje	– identyfikuje postać Rudolfa	

	<p>techniki (wynałazki, środki transportu publicznego, motoryzacja, kino, radio, telewizja)</p> <p>– kultura masowa i jej wpływ na społeczeństwo</p> <p>– nowe kierunki w architekturze i sztuce</p> <p>– znaczenie terminów: <i>emancypacja, kultura masowa, mass media, produkcja taśmowa, indoktrynacja, funkcjonalizm</i></p> <p>– postacie historyczne: Orson Wells, Charlie Chaplin</p>		<p>Chaplina;</p> <p>– wymienia rodzaje mass mediów;</p> <p>– wymienia nowe nurty w architekturze i sztuce;</p> <p>– przedstawia społeczne skutki I wojny światowej.</p>	<p>zmiany społeczne w dwudziestoleciu międzywojennym</p>	<p>postać Orsona Wellesa;</p> <p>– wyjaśnia, jakie cele przyświecały nowym trendom w architekturze i sztuce.</p>	<p>Valentino ;</p> <p>– zna datę przyznania prawa wyborczego kobietom w Polsce (1918);</p> <p>– wyjaśnia i ocenia wpływ mass mediów na społeczeństwo w dwudziestoleciu międzywojennym.</p>	
5. Świat na drodze	– militaryzacja Niemiec i jej	– omawia japońską agresję	– wyjaśnia znaczenie	– wyjaśnia znaczenie terminu	– wyjaśnia znaczenie	– zna daty: wojny domowej	– ocenia postawę polityków państw

<p>ku II wojnie światowej.</p>	<p>konsekwencje – wojna domowa w Hiszpanii i jej kontekst międzynarodowy – znaczenie zbliżenia politycznego Włoch, Niemiec i Japonii – okoliczności <i>Anschlusu</i> Austrii – polityka ustępstw Zachodu wobec Niemiec – konferencja w Monachium i jej następstwa – Europa w przededniu wojny – aneksja Czechosłowacji, zajęcie Kłajpedy przez III Rzeszę – ekspansja Japonii na Dalekim</p>	<p>na Dalekim Wschodzie (XXXI.1) – przedstawia ekspansję Włoch i wojnę domową w Hiszpanii (XXXI.2) – opisuje politykę hitlerowskich Niemiec: rozbijanie systemu wersalsko-lokarneńskiego (od remilitaryzacji Nadrenii do układu w Monachium) (XXXI.3) – charakteryzuje politykę ustępstw</p>	<p>terminu: <i>aneksja, Anschluss, oś Berlin- Rzym-Tokio (państwa osi)</i>; – identyfikuje postacie: Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera; – wskazuje na mapie państwa europejskie, które padły ofiarą agresji Niemiec i Włoch; – podaje przykłady łamania postanowień traktatu wersalskiego przez Hitlera; – wymienia strony walczące ze sobą w hiszpańskiej</p>	<p><i>appeasement</i>; – zna daty: <i>Anschlusu</i> Austrii (III 1938), konferencji w Monachium (29–30 IX 1938); – identyfikuje postać Francisco Franco; – przedstawia przyczyny i skutki wojny domowej w Hiszpanii; – wymienia postanowienia konferencji w Monachium.</p>	<p>terminu <i>państwo marionetkowe, remilitaryzacja</i>; – zna daty: remilitaryzacji Nadrenii (1936), aneksji Czech i Moraw przez III Rzeszę (III 1939); – przedstawia przyczyny <i>Anschlusu</i> Austrii; – identyfikuje postać Neville’a Chamberlaina; – przedstawia proces militaryzacji Niemiec; – omawia okoliczności zwołania</p>	<p>w Hiszpanii (1936-1939), ataku Japonii na Chiny (1937), proklamowania niepodległości Słowacji (III 1939), zajęcia przez Niemcy Okręgu Kłajpedy (III 1939); – przedstawia skutki decyzji podjętych na konferencji monachijskiej; – wyjaśnia przyczyny i skutki ekspansji Japonii na Dalekim Wschodzie.</p>	<p>zachodnich na konferencji w Monachium; – ocenia skutki polityki <i>appeasementu</i> dla Europy.</p>
--------------------------------	--	--	--	--	---	--	--

	Wschodzie – znaczenie terminów: <i>remilitaryzacja, Anschluss, państwa osi, polityka ustępstw</i> – postacie historyczne: Francisco Franco, Neville Chamberlain	Zachodu wobec Niemiec Hitlera (XXXI.4)	wojnie domowej.		konferencji monachijskiej.		
Rozdział VII: Polska w okresie międzywojennym							
1. Odrodzenie Rzeczypospolitej.	– sytuacja ziem polskich pod koniec I wojny światowej – powstanie lokalnych ośrodków polskiej władzy: Polskiej Komisji Likwidacyjnej w Krakowie, Rady Narodowej Księstwa	– omawia formowanie się centralnego ośrodka władzy państwowej – od październikowej deklaracji Rady Regencyjnej do „Małej Konstytucji” (XXVIII.1)	– zna daty: przekazania władzy wojskowej Józefowi Piłsudskiemu przez Radę Regencyjną (11 XI 1918); – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego;	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>Tymczasowy Naczelnik Państwa</i> ; – identyfikuje postacie: Ignacego Daszyńskiego, Jędrzeja Moraczewskiego, Ignacego Jana	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>nacjonalizacja</i> ; – umiejscawia w czasie powołanie rządu Moraczewskiego o (18 XI 1918) oraz rządu Ignacego Jana Paderewskiego	– przedstawia założenia programowe tymczasowych ośrodków władzy; – przedstawia założenia programowe rządu Jędrzeja Moraczewskiego.	– charakteryzuje sytuację polityczną na ziemiach polskich w pierwszym roku niepodległości; – ocenia polityczne starania Polaków w przededniu odzyskania

	<p>Cieszyńskiego, Naczelnej Rady Ludowej w Poznaniu i Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej w Lublinie</p> <p>– powrót J. Piłsudskiego z Magdeburga i przejęcie władzy</p> <p>– powołanie i pierwsze reformy rządów J. Moraczewskiego i I.J. Paderewskiego</p> <p>– znaczenie terminów: <i>Naczelnik Państwa</i></p> <p>– postacie historyczne: Ignacy Daszyński, Jędrzej Moraczewski</p>	<p>– charakteryzuje skalę i skutki wojennych zniszczeń oraz dziedzictwa zaborowego (XXIX.1)</p>	<p>– wymienia pierwsze ośrodki władzy na ziemiach polskich;</p> <p>– wie, dlaczego 11 listopada stał się symboliczną datą odzyskania przez Polskę niepodległości.</p>	<p>Paderewskiego;</p> <p>– omawia okoliczności przejęcia władzy przez Józefa Piłsudskiego.</p>	<p>(I 1919);</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób sytuacja międzynarodowa, która zaistniała pod koniec 1918 r., wpłynęła na odzyskanie niepodległości przez Polskę.</p>		<p>niepodległości;</p> <p>– ocenia rolę, jaką odegrał Józef Piłsudski w momencie odzyskania niepodległości.</p>
2. Kształtów	– spór o kształt odrodzonej Polski	– przedstawia proces	– wyjaśnia znaczenie	– wyjaśnia znaczenie	– wyjaśnia znaczenie	– zna daty: zaślubin Polski z	– ocenia postawę Polaków wobec

<p>anie się granic odrodzone j Polski.</p>	<p>– koncepcje granic i koncepcje państwa R. Dmowskiego i J. Piłsudskiego</p> <p>– konflikt polsko-ukraiński o Galicję Wschodnią</p> <p>– przebieg i skutki powstania wielkopolskiego</p> <p>– zaślubiny z morzem i odzyskanie Pomorza przez Polskę</p> <p>– wyniki plebiscytów na Warmii, Mazurach i Powiślu</p> <p>– wojna polsko-bolszewicka (wyprawa na Kijów, Bitwa Warszawska, pokój w Rydze i jego</p>	<p>wykuwania granic: wersalskie decyzje a fenomen Powstania Wielkopolskiego i powstań śląskich (zachód) – federacyjny dylemat a inkorporacyjny rezultat (wschód) (XXVIII.2)</p> <p>– opisuje wojnę polsko-bolszewicką i jej skutki (pokój ryski) (XXVIII.3)</p>	<p>terminu <i>plebiscyt</i>;</p> <p>– zna daty: Bitwy Warszawskiej (15 VIII 1920), pokoju w Rydze (18 III 1921);</p> <p>– identyfikuje postacie: Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego;</p> <p>– wymienia postanowienia pokoju ryskiego;</p> <p>– wymienia wydarzenia, które miały wpływ na kształt granic państwa polskiego.</p>	<p>terminu <i>Orlęta lwowskie</i>;</p> <p>– zna daty: wybuchu powstania wielkopolskiego (27 XII 1918), plebiscytu na Górnym Śląsku (20 III 1921), pierwszego powstania śląskiego (1919), drugiego powstania śląskiego (1920), trzeciego powstania śląskiego (1921);</p> <p>– identyfikuje postacie: Lucjana Żeligowskiego, Wincentego Witosa, Ignacego Jana</p>	<p>terminów: <i>linia Curzona</i>, „<i>cud nad Wisłą</i>”, <i>koncepcja inkorporacyjna</i>, <i>koncepcja federacyjna</i>, „<i>bunt</i>” <i>Żeligowskiego</i>;</p> <p>– zna daty: włączenia Litwy Środkowej do Polski (III 1922), plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu (11 VII 1920),</p> <p>– identyfikuje postacie: Wojciecha Korfantego, Symona Petlury, Tadeusza Rozwadowskiego</p>	<p>morzem (10 II 1920), podziału Śląska Cieszyńskiego (VII 1920);</p> <p>– identyfikuje postać Józefa Hallera;</p> <p>– charakteryzuje kształtowanie się granic odrodzonej Polski z wykorzystaniem mapy;</p> <p>– przedstawia przyczyny i przebieg konfliktu polsko-ukraińskiego pod koniec 1918 i 1 1919 r.;</p> <p>– omawia okoliczności</p>	<p>ekspansji ukraińskiej w Galicji Wschodniej;</p> <p>– ocenia przyczyny klęski Polski w plebiscycie na Warmii, Mazurach i Powiślu;</p> <p>– ocenia postawę Polaków wobec walki o polskość Śląska;</p> <p>– omawia okoliczności zaślubin Polski z morzem.</p>
--	---	---	--	---	--	--	---

	<p>postanowienia) – problem Litwy Środkowej, „bunt” gen. L. Żeligowskiego i jego skutki – przyczyny wybuchu III powstania śląskiego oraz jego skutki – konflikt z Czechosłowacją o Śląsk Cieszyński – znaczenie terminów: <i>koncepcja inkorporacyjna, koncepcja federacyjna, Orłęta Lwowskie, „cud nad Wisłą”, linia Curzona, bunt Żeligowskiego, plebiscyt</i> – postacie</p>			<p>Paderewskiego; – wskazuje na mapie obszar Wolnego Miasta Gdańska, obszar powstania wielkopolskiego; – omawia koncepcje polskiej granicy wschodniej; – przedstawia, w jaki sposób Polska przyłączyła ziemię wileńską; – omawia przebieg i skutki powstania wielkopolskiego; – omawia okoliczności plebiscytów Warmii,</p>	<p>o; – wskazuje na mapie granicę wschodnią ustaloną w pokoju ryskim; – porównuje koncepcję inkorporacyjną i federacyjną; – charakteryzuje przebieg wojny polsko-bolszewickiej; – wskazuje na mapie obszary plebiscytowe, zasięg powstań śląskich, – przedstawia przyczyny i skutki powstań śląskich.</p>	<p>podjęcia przez wojska polskie wyprawy kijowskiej i jej skutki; – opisuje konflikt polsko-czechosłowacki i jego skutki.</p>	
--	---	--	--	--	--	--	--

	historyczne: Symon Petlura, Lucjan Żeligowski, Wojciech Korfanty			Mazurach i Powiślu oraz na Górnym Śląsku.			
3. Rządy parlamentarne.	<ul style="list-style-type: none"> – początki odbudowy państwowości polskiej – trudności w unifikacji państwa – postanowienia małej konstytucji z 1919 r. – ustrój II Rzeczypospolitej w świetle konstytucji marcowej z 1921 r. – sytuacja międzynarodowa odrodzonego państwa na początku lat dwudziestych – sojusze z Francją i Rumunią – elekcja G. 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia formowanie się centralnego ośrodka władzy państwowej: od październikowej deklaracji Rady Regencyjnej do „Małej Konstytucji” (XXVIII.1) – charakteryzuje ustrój polityczny Polski na podstawie konstytucji marcowej z 1921 roku (XXIX.2) – przedstawi główne kierunki 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu <i>Naczelnik Państwa</i>; – zna daty: uchwalenia konstytucji marcowej (17 III 1921), wyboru Gabriela Narutowicza na prezydenta (XII 1922), układu polsko-francuskiego (II 1921),; – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mała konstytucja, konstytucja marcowa, hiperinflacja</i>; – zna daty: pierwszych wyborów do sejmu ustawodawczego (I 1919), uchwalenia małej konstytucji (20 II 1919), zabójstwa prezydenta Gabriela Narutowicza (16 XII 1922); – wymienia 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wojna celna, system parlamentarny, Kresy Wschodnie</i>; – wymienia postanowienia małej konstytucji; – omawia okoliczności i skutki zamachu na prezydenta Gabriela Narutowicza; – charakteryzuje rządy parlamentarne 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sejm ustawodawczy, Zgromadzenie Narodowe, kontrasygnata, dywersja</i>; – identyfikuje postacie: Romana Rybarskiego, Ignacego Daszyńskiego, Maurycego Zamoyskiego, Jana Baudouin de Courtenaya; – charakteryzuje scenę polityczną II 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919–1926; – charakteryzuje wpływ słabości politycznej rządów parlamentarnych na pozycję międzynarodową II Rzeczypospolitej.

	<p>Narutowicza na prezydenta i jego zabójstwo – rząd W. Grabskiego i jego reformy – charakterystyka rządów parlamentarnych w latach 1919–1926 – znaczenie terminów: <i>mała konstytucja, konstytucja marcowa, kontrasygnata, Kresy Wschodnie, dywersja, Korpus Ochrony Pogranicza</i> – postacie historyczne: Wincenty Witos, Wojciech Korfanty, Roman Rybarski, Gabriel</p>	<p>polityki zagranicznej II Rzeczypospolitej (system sojuszy i politykę równowagi) (XXIX.5)</p>	<p>Gabriela Narutowicza, Stanisława Wojciechowskiego; – wymienia partie polityczne II Rzeczypospolitej; – wymienia państwa, z którymi II Rzeczypospolita zawarła sojusze.</p>	<p>postanowienia konstytucji marcowej; – wymienia postanowienia sojuszy Polski z Francją i Rumunią; – identyfikuje postacie: Wincentego Witos, Wojciecha Korfantego, Władysława Grabskiego.</p>	<p>w Polsce w latach 1919–1926.</p>	<p>Rzeczypospolitej ;</p>	
--	--	---	---	---	-------------------------------------	---------------------------	--

	Narutowicz, Stanisław Wojciechowski						
4. Zamach majowy i rządy sanacji.	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny i przejawy kryzysu rządów parlamentarnych w II Rzeczypospolitej – przebieg i skutki zamachu majowego – wybór I. Mościckiego na prezydenta – wzmocnienie władzy wykonawczej poprzez wprowadzenie noweli sierpniowej i konstytucji kwietniowej z 1935 r. – stosunek rządów sanacyjnych do opozycji politycznej 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia kryzys demokracji parlamentarnej w Polsce – przyczyny, przebieg i skutki przewrotu majowego (XXIX.3) – opisuje polski autorytaryzm – rządy sanacji, zmiany ustrojowe (konstytucja kwietniowa z 1935 roku) (XXIX.4) – przedstawia główne kierunki polityki 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>zamach majowy, sanacja</i>; – zna daty: początku zamachu majowego (12 V 1926), uchwalenia konstytucji kwietniowej (23 IV 1935); – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Ignacego Mościckiego, Stanisława Wojciechowskiego; – wymienia 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: traktatu polsko-radzieckiego o nieagresji (1932), polsko-niemieckiej deklaracji o niestosowaniu przemocy (1934); – wyjaśnia znaczenie terminów: nowela sierpniowa, autorytaryzm, konstytucja kwietniowa, polityka równowagi; – identyfikuje postać Józefa Becka; 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem, Centrolew, wybory brzeskie</i>; – zna datę dymisji rządu i prezydenta Stanisława Wojciechowskiego (14 V 1926), wyborów brzeskich (XI 1930); – identyfikuje postacie: Macieja Rataja, Walerego Sławka, 	<ul style="list-style-type: none"> – zna datę procesu brzeskiego (1932); – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>partyjniactwo „cuda nad urną”, grupa pułkowników</i>; – porównuje pozycję prezydenta w konstytucjach marcowej i kwietniowej; – charakteryzuje rządy sanacyjne; – przedstawia politykę sanacji 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje polski autorytaryzm na tle przemian politycznych w Europie; – ocenia zamach majowy i jego wpływ na losy II Rzeczypospolitej i jej obywateli.

	<p>(proces brzeski, wybory brzeskie) – stosunki międzynarodowe władz sanacyjnych – koncepcja Międzymorza, polityka równowagi – relacje Polski z Niemcami i ZSRR (traktat o nieagresji z ZSRR, deklaracja o niestosowaniu przemocy z Niemcami) – śmierć J. Piłsudskiego i rywalizacja o władzę w obozie sanacji – polski autorytaryzm na tle europejskim – znaczenie terminów:</p>	<p>zagranicznej II Rzeczypospolitej (system sojuszy i politykę równowagi) (XXIX.5)</p>	<p>nazwy traktatu z ZSRS i układu z Niemcami z okresu polityki równowagi;</p>	<p>– wymienia przyczyny zamachu majowego; – charakteryzuje przebieg zamachu majowego; – przedstawia postanowienia konstytucji kwietniowej.</p>	<p>Edwarda Rydza-Śmigłego; – opisuje skutki polityczne i ustrojowe zamachu majowego;</p>	<p>wobec opozycji; – omawia rządy sanacyjne po śmierci Józefa Piłsudskiego.</p>	
--	---	--	---	--	---	--	--

	<p><i>przewrót majowy, piłsudczycy, sanacja, autorytaryzm, nowela sierpniowa, BBWR, Centrolew, wybory brzeskie, proces brzeski, konstytucja kwietniowa, Bereza Kartuska</i></p> <p>– postacie historyczne: Ignacy Mościcki, Walery Sławek, Józef Beck, Edward Rydz-Śmigły</p>						
5. Osiągnięcia II Rzeczypospolitej.	<p>– problemy gospodarki II RP (różnice w rozwoju gospodarczym ziem polskich, trudności w ich integracji, podział na Polskę A i B)</p> <p>– reformy</p>	<p>– ocenia osiągnięcia gospodarcze II Rzeczypospolitej , a zwłaszcza powstanie Gdyni, magistrali węglowej i</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Polska A i Polska B, Centralny Okręg Przemysłowy;</i></p> <p>– wskazuje na mapie obszar</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>reforma rolna, reforma walutowa, hiperinflacja, magistrala węglowa;</i></p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>asymilacja narodowa, getto ławkowe, hiperinflacja;</i></p> <p>– zna daty: reformy</p>	<p>– zna daty: ustawy o reformie rolnej (1920 i 1925), przeprowadzenia spisów powszechnych w II Rzeczypospolitej</p>	<p>– ocenia wpływ reform Władysława Grabskiego na sytuację gospodarczą II Rzeczypospolitej;</p> <p>– ocenia</p>

	<p>gospodarcze dwudziestolecia międzywojennego – reformy W. Grabskiego (walutowa) i E. Kwiatkowskiego (budowa Gdyni oraz COP) – wielki kryzys gospodarczy w Polsce – struktura społeczna, narodowościowa i wyznaniowa II Rzeczypospolitej – polityka II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych – znaczenie terminów: <i>magistrala węglowa, reforma walutowa,</i></p>	<p>Centralnego Okręgu Przemysłowego (XXX.3) – omawia skutki światowego kryzysu gospodarczego na ziemiach polskich (XXX.2) – charakteryzuje społeczną, narodowościową i wyznaniową strukturę państwa polskiego (XXX.1)</p>	<p>Polski A i Polski B, obszar COP-u, Gdynię; – wymienia różnice między Polską A i Polską B; - rozwinięcie skrót COP; – charakteryzuje społeczeństwo II Rzeczypospolitej pod względem narodowościowym; – przedstawia strukturę społeczną II Rzeczypospolitej.</p>	<p>– identyfikuje postacie: Eugeniusza Kwiatkowskiego, Władysława Grabskiego; – na podstawie mapy wymienia okręgi przemysłowe II Rzeczypospolitej; – omawia strukturę narodowościową i wyznaniową II Rzeczypospolitej; – wymienia reformy rządu Władysława Grabskiego; – przedstawia przyczyny budowy portu w</p>	<p>walutowej Władysława Grabskiego (1924), rozpoczęcia budowy Gdyni (1921), rozpoczęcia budowy COP-u (1937); – wskazuje na mapie przebieg magistrali węglowej; – przedstawia problemy gospodarcze, z jakimi borykała się Polska po odzyskaniu niepodległości; – omawia założenia i realizację</p>	<p>(1921 i 1931); – opisuje sposoby przezwyciężania trudności gospodarczych przez władze II Rzeczypospolitej; – charakteryzuje politykę władz II Rzeczypospolitej wobec Ukraińców.</p>	<p>znaczenie portu gdyńskiego dla gospodarki II Rzeczypospolitej; – ocenia gospodarczą działalność Eugeniusza Kwiatkowskiego; – ocenia politykę władz II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych.</p>
--	--	---	---	---	---	--	---

	<p><i>Centralny Okręg Przemysłowy,</i> asymilacja narodowa, getto ławkowe, <i>numerus clausus</i> – postać historyczna: Eugeniusz Kwiatkowski, Władysław Grabski</p>			Gdyni;	reformy rolnej; – omawia stosunki polsko-żydowskie; – wyjaśnia, na czym polegać miała asymilacja narodowa i państwowa;		
6. Kultura i nauka II RP.	– rozwój szkolnictwa w II Rzeczypospolitej – osiągnięcia polskiej nauki (filozofia, matematyka, chemia) – dorobek i twórcy polskiej kultury w dwudziestoleciu międzywojennym (literatura, poezja, malarstwo, architektura)	– podaje najważniejsze osiągnięcia kulturalne i naukowe Polski w okresie międzywojennym (XXX.4)	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>analfabetyzm</i> ; – identyfikuje postacie: Władysława Reymonta, Stefana Żeromskiego; – wymienia przedstawicieli polskiej literatury w	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ekspresjonizm, impresjonizm</i> ; – identyfikuje postacie: Zofii Nałkowskiej, Marii Dąbrowskiej, Witolda Gombrowicza, Juliana Tuwima; – omawia rozwój	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>formizm, modernizm, funkcjonalizm</i> ; – identyfikuje postacie: Franciszka Żwirki, Stanisława Wigury; – wymienia przykłady	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>skamandryci, awangarda</i> ; – zna datę reformy szkolnictwa (1932); – identyfikuje postacie: Brunona Schulza, Tadeusza	– ocenia dorobek kultury i nauki polskiej w okresie międzywojennym .

	<p>– rozwój polskiej kinematografii</p> <p>– postacie historyczne: Stefan Banach, Władysław Reymont, Stefan Żeromski, Witold Gombrowicz, Bruno Schulz, Stanisław Ignacy Witkiewicz, Julian Tuwim, Zofia Nałkowska, Maria Dąbrowska, Franciszek Żwirko, Stanisław Wigura</p> <p>– znaczenie terminów: <i>analfabetyzm, awangarda, Enigma, Luxtorpeda</i></p>		<p>dwudziestolecu międzywojennym i ich dzieła;</p> <p>– wymienia nurty, które powstały w malarstwie i architekturze.</p>	<p>edukacji w II Rzeczypospolitej</p> <p>– wymienia osiągnięcia polskich naukowców w dziedzinie nauk matematycznych.</p>	<p>wyższych uczelni funkcjonujących w II RP;</p> <p>– wymienia przedstawicieli nauk matematycznych, twórców filmu i sztuki w Polsce międzywojennej;</p>	<p>Dołęgi-Mostowicza, Hanki Ordonówny;</p> <p>– wymienia architektów tworzących w okresie II Rzeczypospolitej i ich osiągnięcia;</p> <p>– charakteryzuje kierunki w sztuce i architekturze i literaturze II Rzeczypospolitej</p>	
7. Schyłek niepodległości.	<p>– postawa Polski wobec decyzji konferencji monachijskiej</p>	<p>– przedstawia główne kierunki polityki zagranicznej II</p>	<p>– zna datę paktu Ribbentrop-Mołotow (23 VIII 1939);</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>Zaolzie, eksterytorialność</i>;</p>	<p>– charakteryzuje stosunki polsko-radzieckie i polsko-</p>	<p>– zna datę przemówienia sejmowego Józefa Becka (5</p>	<p>– ocenia pozycję II Rzeczypospolitej na arenie</p>

<p>– zajęcie Zaolzia przez Polskę – niemieckie żądania wobec Polski – stanowisko władz polskich wobec roszczeń Hitlera – zacieśnienie współpracy Polski z Francją i Wielką Brytanią – pakt Ribbentrop–Mołotow i jego konsekwencje – postawa społeczeństwa polskiego wobec zagrożenia wybuchem wojny – postacie historyczne: Joachim von Ribbentrop, Wiaczesław Mołotow</p>	<p>Rzeczypospolitej (system sojuszy i politykę równowagi) (XXIX.5) – charakteryzuje politykę ustępstw Zachodu wobec Niemiec Hitlera (XXXI.4) – wymienia konsekwencje paktu Ribbentrop–Mołotow (XXXI.5)</p>	<p>– wymienia sojusze, jakie zawarła Polska w dwudziestoleciu międzywojennym ; – przedstawia żądania, jakie III Rzesza wysunęła wobec Polski w 1938 r.; – wymienia postanowienia paktu Ribbentrop–Mołotow.</p>	<p>– zna datę zajęcia Zaolzia przez Polskę (2 X 1938); – identyfikuje postacie: Joachima von Ribbentropa, Wiaczesława Mołotowa, Józefa Becka; – wskazuje na mapie: Zaolzie, obszary, które na mocy paktu Ribbentrop–Mołotow miały przypaść III Rzeszy i ZSRS; – omawia postawę władz II Rzeczypospolitej wobec żądań niemieckich;</p>	<p>-niemieckie w dwudziestoleciu międzywojennym; – wyjaśnia, w jakich okolicznościach nastąpiło włączenie Zaolzia do II Rzeczypospolitej ; – wyjaśnia, jakie cele przyświecały polityce zagranicznej Wielkiej Brytanii i Francji wobec Polski w 1939 r.</p>	<p>V 1939); – przedstawia przyczyny konfliktu polsko-czechosłowackiego o Zaolzie; – charakteryzuje relacje polsko-brytyjskie i polsko-francuskie w przededniu II wojny światowej; – wyjaśnia, jaki wpływ miały brytyjskie i francuskie gwarancje dla Polski na politykę Adolfa Hitlera; – wyjaśnia, jakie znaczenie dla</p>	<p>międzynarodowej ; – ocenia postawę rządu polskiego wobec problemu Zaolzia.</p>
--	--	--	---	---	---	---

				- wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski miało zawarcie paktu Ribbentrop- Mołotow.		Polski miało zawarcie paktu Ribbentrop- Mołotow.	
--	--	--	--	---	--	---	--

Kamila Bagnosz - Łepecka